

Ιόνιο Πανεπιστήμιο – Τμήμα Πληροφορικής
Εισαγωγή στην Επιστήμη των Υπολογιστών

Παράδειγμα εκτέλεσης στην ΚΜΕ

(εύρεση μεγίστου ακεραίου σε πίνακα)

<http://mixstef.github.io/courses/csintro/>

Μ.Στεφανιδάκης

Το παράδειγμα

- Εύρεση μεγίστου σε λίστα 10 ακεραίων
 - C ints, 32 bits ο καθένας
 - Κάθε στοιχείο απέχει 4 bytes από το προηγούμενο
- Η γλώσσα assembly ανήκει στην αρχιτεκτονική x86 (των PC)
 - `eax`, `ecx` και `edi` είναι ονόματα καταχωρητών 32-bit
 - Οι αγκύλες `[..]` υποδηλώνουν προσπέλαση μνήμης
- Το πρόγραμμα μπορεί να γραφεί και με πιο αποδοτικό τρόπο

Η γλώσσα assembly

- Μνημονική αναπαράσταση των εντολών μηχανής
 - Αντί να γράφουμε σειρές από 0 και 1...
 - Κάθε εντολή assembly αντιστοιχεί σε μία συγκεκριμένη εντολή μηχανής
- Συγγραφή προγραμμάτων σε χαμηλό επίπεδο
 - Π.χ. κώδικας αρχικοποίησης του υπολογιστή
- Ο κώδικας assembly είναι διαφορετικός ανά επεξεργαστή
 - Άλλο σετ εντολών, άλλα ονόματα καταχωρητών...
 - Δεν μεταφέρεται το ίδιο πρόγραμμα assembly σε διαφορετικό επεξεργαστή (non-portable)
- Στα παραδείγματά μας: assembly x86 (στα PCs)

Σημαίες κατάστασης (flags)

- Μια ομάδα bits που αναφέρουν την κατάσταση της ΚΜΕ μετά την εκτέλεση μιας εντολής
 - Κάθε εντολή επηρεάζει ορισμένα μόνο flags
- Τα πιο κοινά flags:
 - (Z)ero flag = μηδενικό αποτέλεσμα (της προηγούμενης πράξης)
 - (S)ign flag = αρνητικό αποτέλεσμα
 - (C)arry flag = ύπαρξη τελικού κρατουμένου
 - ο(V)erflow flag = ένδειξη υπερχείλισης
- Άλλα flags τίθενται από το πρόγραμμα για να ειδοποιήσουν την ΚΜΕ για μια επιλογή
 - Π.χ. το (I)nterrupt flag δηλώνει αν επιτρέπουμε διακοπές ή όχι

Διακλάδωση υπό συνθήκη και flags

- Κάθε εντολή διακλάδωσης υπό συνθήκη εξετάζει ορισμένα flags για να αποφασίσει αν θα εκτελεστεί η διακλάδωση ή όχι
- Τα flags έχουν τεθεί από την **αμέσως προηγούμενη** εντολή
- Παράδειγμα:

cmp edi,10 ; σύγκριση του περιεχομένου του

; καταχωρητή edi με το 10

; η εντολή cmp θέτει ανάλογα τα Z, C, S και V flags

jne again ; διακλάδωση εάν Z flag = 0

Το πρόγραμμα σε assembly

```
<_start>
8048080: a1 ac 90 04 08      mov     eax,[0x80490ac]      ; max = list[0]
8048085: bf 01 00 00 00      mov     edi,0x1             ; i = 1
<again>
804808a: 8b 0c bd ac 90 04 08 mov     ecx,[edi*4+0x80490ac] ; new = list[i]
8048091: 39 c8               cmp     eax,ecx             ; if max >= new...
8048093: 7d 02               jge    8048097             ; ...then goto <skip>
8048095: 89 c8               mov     eax,ecx             ; max = new
<skip>
8048097: 83 c7 01           add     edi,0x1             ; i = i + 1
804809a: 83 ff 0a           cmp     edi,0xa             ; if i!=10...
804809d: 75 eb               jne    804808a             ; ...then goto <again>
<_end>
804809f:
```

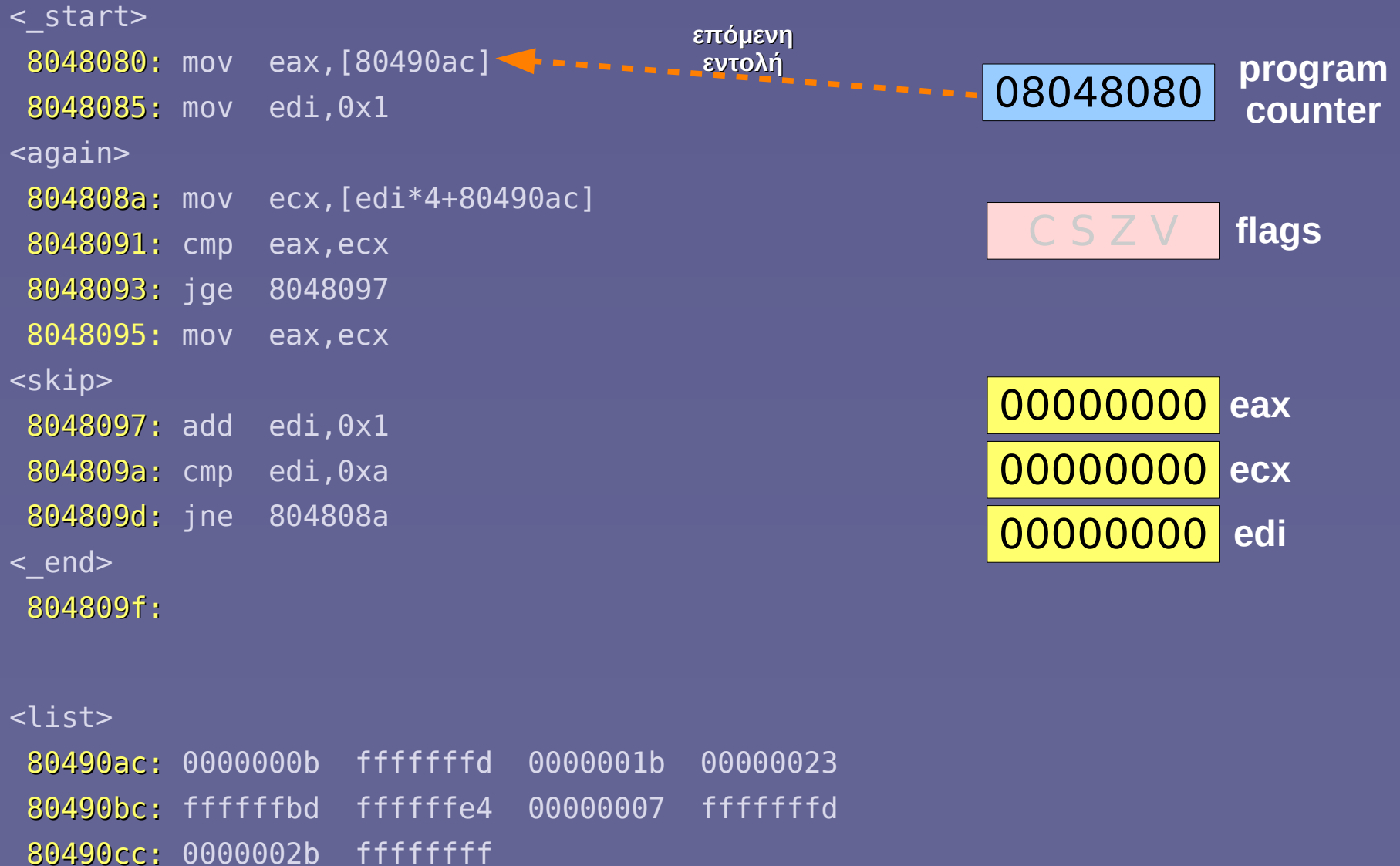
- Το λειτουργικό σύστημα θα ξεκινήσει την εκτέλεση στη θέση `_start`
- Μετά το `_end` ακολουθούν εντολές τερματισμού του προγράμματος

Τα δεδομένα (η λίστα 10 ακεραίων)

```
<list>
0x80490ac:      0x0000000b      ; list[0] =  11
0x80490b0:      0xfffffffffd    ; list[1] =  -3
0x80490b4:      0x0000001b     ; list[2] =  27
0x80490b8:      0x00000023     ; list[3] =  35
0x80490bc:      0xffffffffbd    ; list[4] = -67
0x80490c0:      0xffffffffe4    ; list[5] = -28
0x80490c4:      0x00000007     ; list[6] =   7
0x80490c8:      0xfffffffffd    ; list[7] =  -3
0x80490cc:      0x0000002b     ; list[8] =  43
0x80490d0:      0xffffffffff    ; list[9] =  -1
```

- Δέκα C integers (4 bytes ο κάθε αριθμός)
- Σε πίνακα (συνεχόμενες θέσεις μνήμης)

Η εκτέλεση βρίσκεται στο `_start`

max = list[0]

<_start>

8048080: **mov eax, [80490ac]**

8048085: mov edi, 0x1

<again>

804808a: mov ecx, [edi*4+80490ac]

8048091: cmp eax, ecx

8048093: jge 8048097

8048095: mov eax, ecx

<skip>

8048097: add edi, 0x1

804809a: cmp edi, 0xa

804809d: jne 804808a

<_end>

804809f:

<list>

80490ac: 0000000b ffffffff 0000001b 00000023

80490bc: ffffffff fffffffe 00000007 ffffffff

80490cc: 0000002b ffffffff

επόμενη
εντολή

08048085

program
counter

C S Z V

flags

0000000b

eax

00000000

ecx

00000000

edi

$i = 1$

```
<_start>  
8048080: mov  eax,[80490ac]  
8048085: mov  edi,0x1
```

```
<again>  
804808a: mov  ecx,[edi*4+80490ac]  
8048091: cmp  eax,ecx  
8048093: jge  8048097  
8048095: mov  eax,ecx
```

```
<skip>  
8048097: add  edi,0x1  
804809a: cmp  edi,0xa  
804809d: jne  804808a
```

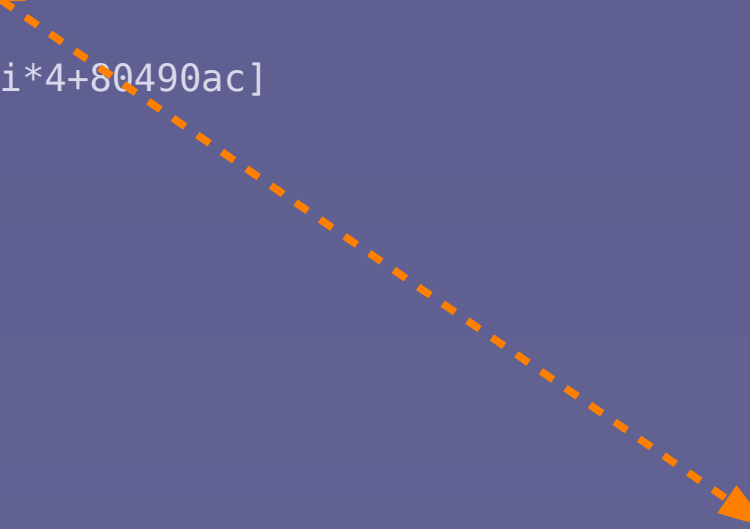
```
<_end>  
804809f:
```

```
<list>  
80490ac: 0000000b  ffffffff  0000001b  00000023  
80490bc: ffffffffbd  fffffffe4  00000007  ffffffff  
80490cc: 0000002b  ffffffff
```

επόμενη εντολή
0804808a program counter

CSZV flags

0000000b eax
00000000 ecx
00000001 edi

new = list[i]

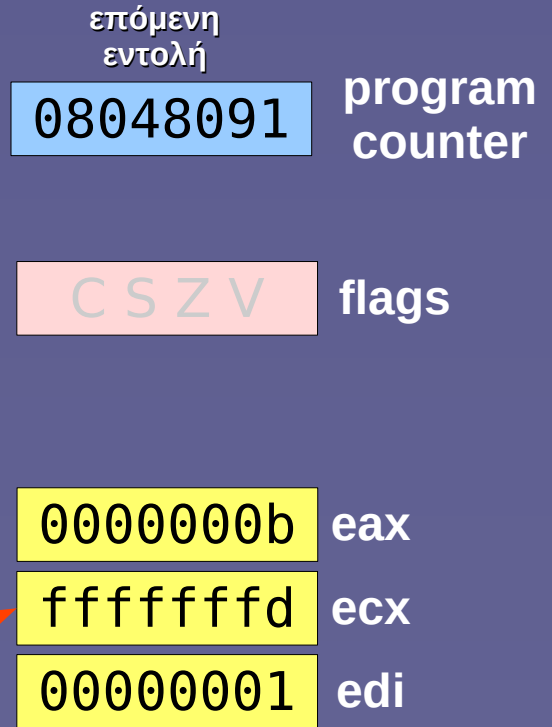
```
<_start>  
8048080: mov  eax,[80490ac]  
8048085: mov  edi,0x1
```

```
<again>  
804808a: mov  ecx,[edi*4+80490ac]  
8048091: cmp  eax,ecx  
8048093: jge  8048097  
8048095: mov  eax,ecx
```

```
<skip>  
8048097: add  edi,0x1  
804809a: cmp  edi,0xa  
804809d: jne  804808a
```

```
<_end>  
804809f:
```

```
<list>  
80490ac: 0000000b ffffffff 0000001b 00000023  
80490bc: ffffffffbd ffffffff4 00000007 ffffffff  
80490cc: 0000002b ffffffff
```


1*4+80490ac = 80490b0

max - new (compare)

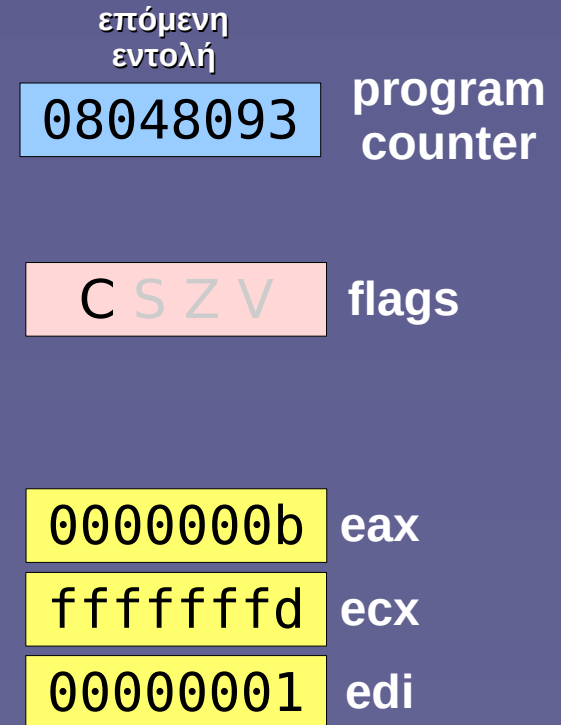
```
<_start>  
8048080: mov  eax,[80490ac]  
8048085: mov  edi,0x1
```

```
<again>  
804808a: mov  ecx,[edi*4+80490ac]  
8048091: cmp  eax,ecx  
8048093: jge  8048097  
8048095: mov  eax,ecx
```

```
<skip>  
8048097: add  edi,0x1  
804809a: cmp  edi,0xa  
804809d: jne  804808a
```

```
<_end>  
804809f:
```

```
<list>  
80490ac: 0000000b  ffffffff  0000001b  00000023  
80490bc: ffffffffbd  fffffffe4  00000007  ffffffff  
80490cc: 0000002b  ffffffff
```


branch if max \geq new

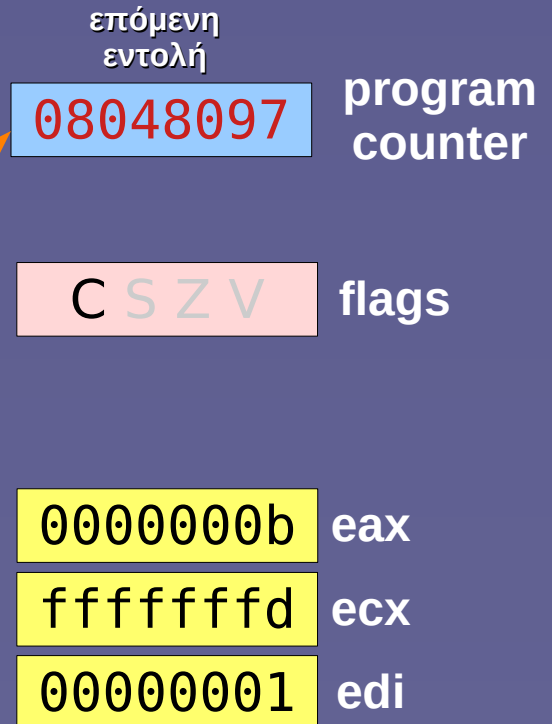
```
<_start>  
8048080: mov  eax,[80490ac]  
8048085: mov  edi,0x1
```

```
<again>  
804808a: mov  ecx,[edi*4+80490ac]  
8048091: cmp  eax,ecx  
8048093: jge  8048097  
8048095: mov  eax,ecx
```

```
<skip>  
8048097: add  edi,0x1  
804809a: cmp  edi,0xa  
804809d: jne  804808a
```

```
<_end>  
804809f:
```

```
<list>  
80490ac: 0000000b  ffffffff  0000001b  00000023  
80490bc: ffffffffbd  fffffffe4  00000007  ffffffff  
80490cc: 0000002b  ffffffff
```


branch if
S flag == V flag

$$i = i + 1$$

<_start>

8048080: mov eax,[80490ac]

8048085: mov edi,0x1

<again>

804808a: mov ecx,[edi*4+80490ac]

8048091: cmp eax,ecx

8048093: jge 8048097

8048095: mov eax,ecx

<skip>

8048097: add edi,0x1

804809a: cmp edi,0xa

804809d: jne 804808a

<_end>

804809f:

<list>

80490ac: 0000000b ffffffff 0000001b 00000023

80490bc: ffffffffbd fffffffe4 00000007 ffffffff

80490cc: 0000002b ffffffff

επόμενη
εντολή

0804809a

program
counter

C S Z V

flags

0000000b

eax

fffffffed

ecx

00000002

edi

i - 10 (compare)

<_start>

8048080: mov eax,[80490ac]

8048085: mov edi,0x1

<again>

804808a: mov ecx,[edi*4+80490ac]

8048091: cmp eax,ecx

8048093: jge 8048097

8048095: mov eax,ecx

<skip>

8048097: add edi,0x1

804809a: **cmp edi,0xa**

804809d: jne 804808a

<_end>

804809f:

<list>

80490ac: 0000000b ffffffff 0000001b 00000023

80490bc: ffffffffbd fffffffe4 00000007 ffffffff

80490cc: 0000002b ffffffff

επόμενη
εντολή

0804809d

program
counter

C S Z V

flags

2 < 10

0000000b

eax

00000000

ecx

00000002

edi

branch if i == 10

```
<_start>
8048080: mov  eax,[80490ac]
8048085: mov  edi,0x1
```

```
<again>
804808a: mov  ecx,[edi*4+80490ac]
8048091: cmp  eax,ecx
8048093: jge  8048097
8048095: mov  eax,ecx
```

```
<skip>
8048097: add  edi,0x1
804809a: cmp  edi,0xa
804809d: jne  804808a
```

```
<_end>
804809f:
```

```
<list>
80490ac: 0000000b  ffffffff  0000001b  00000023
80490bc: ffffffffbd  fffffffe4  00000007  ffffffff
80490cc: 0000002b  ffffffff
```

επόμενη
εντολή

0804808a

program
counter

C S Z V

flags

branch if
Z flag == 0

0000000b

eax

fffffffffd

ecx

00000002

edi

new = list[i]

```
<_start>  
8048080: mov  eax,[80490ac]  
8048085: mov  edi,0x1
```

```
<again>  
804808a: mov  ecx,[edi*4+80490ac]  
8048091: cmp  eax,ecx  
8048093: jge  8048097  
8048095: mov  eax,ecx
```

```
<skip>  
8048097: add  edi,0x1  
804809a: cmp  edi,0xa  
804809d: jne  804808a
```

```
<_end>  
804809f:
```

```
<list>  
80490ac: 0000000b  ffffffff  0000001b  00000023  
80490bc: ffffffffbd  fffffffe4  00000007  ffffffff  
80490cc: 0000002b  ffffffff
```

επόμενη
εντολή

08048091

program
counter

C S Z V

flags

$2*4+80490ac =$
80490b4

0000000b

eax

0000001b

ecx

00000002

edi

max - new (compare)

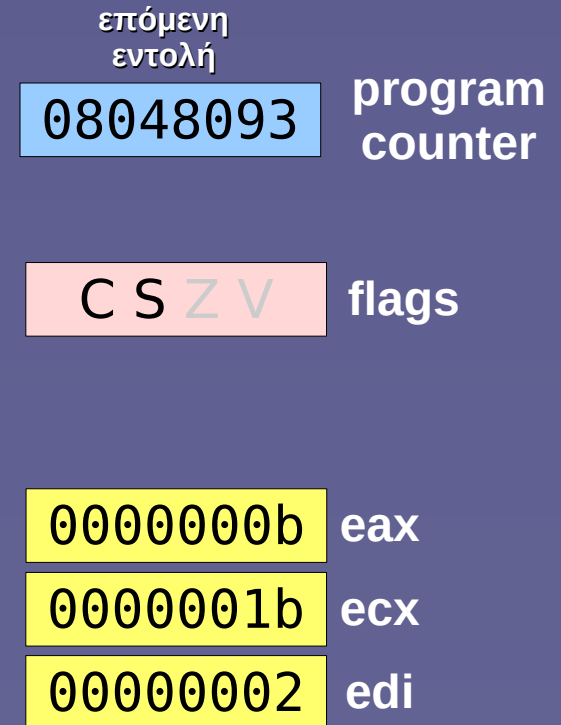
```
<_start>  
8048080: mov  eax,[80490ac]  
8048085: mov  edi,0x1
```

```
<again>  
804808a: mov  ecx,[edi*4+80490ac]  
8048091: cmp  eax,ecx  
8048093: jge  8048097  
8048095: mov  eax,ecx
```

```
<skip>  
8048097: add  edi,0x1  
804809a: cmp  edi,0xa  
804809d: jne  804808a
```

```
<_end>  
804809f:
```

```
<list>  
80490ac: 0000000b  ffffffff  0000001b  00000023  
80490bc: ffffffffbd  fffffffe4  00000007  ffffffff  
80490cc: 0000002b  ffffffff
```


0000000b<0000001b
(11<27)

branch if max \geq new

<_start>

8048080: mov eax,[80490ac]

8048085: mov edi,0x1

<again>

804808a: mov ecx,[edi*4+80490ac]

8048091: cmp eax,ecx

8048093: **jge 8048097**

8048095: mov eax,ecx

<skip>

8048097: add edi,0x1

804809a: cmp edi,0xa

804809d: jne 804808a

<_end>

804809f:

<list>

80490ac: 0000000b ffffffff 0000001b 00000023

80490bc: ffffffffbd fffffffe4 00000007 ffffffff

80490cc: 0000002b ffffffff

επόμενη
εντολή

08048095

program
counter

C S Z V

flags

branch if
S flag == V flag

0000000b

eax

0000001b

ecx

00000002

edi

max = new

<_start>

8048080: mov eax,[80490ac]

8048085: mov edi,0x1

<again>

804808a: mov ecx,[edi*4+80490ac]

8048091: cmp eax,ecx

8048093: **jge 8048097**

8048095: **mov eax,ecx**

<skip>

8048097: add edi,0x1

804809a: cmp edi,0xa

804809d: jne 804808a

<_end>

804809f:

<list>

80490ac: 0000000b ffffffff 0000001b 00000023

80490bc: ffffffffbd fffffffe4 00000007 ffffffff

80490cc: 0000002b ffffffff

επόμενη
εντολή

08048097

program
counter

C S Z V

flags

0000001b

eax

0000001b

ecx

00000002

edi

$$i = i + 1$$

<_start>

8048080: mov eax,[80490ac]

8048085: mov edi,0x1

<again>

804808a: mov ecx,[edi*4+80490ac]

8048091: cmp eax,ecx

8048093: jge 8048097

8048095: mov eax,ecx

<skip>

8048097: add edi,0x1

804809a: cmp edi,0xa

804809d: jne 804808a

<_end>

804809f:

<list>

80490ac: 0000000b ffffffff 0000001b 00000023

80490bc: ffffffffbd fffffffe4 00000007 ffffffff

80490cc: 0000002b ffffffff

επόμενη
εντολή

0804809a

program
counter

C S Z V

flags

0000001b

eax

0000001b

ecx

00000003

edi

i - 10 (compare)

<_start>

8048080: mov eax,[80490ac]

8048085: mov edi,0x1

<again>

804808a: mov ecx,[edi*4+80490ac]

8048091: cmp eax,ecx

8048093: jge 8048097

8048095: mov eax,ecx

<skip>

8048097: add edi,0x1

804809a: **cmp edi,0xa**

804809d: jne 804808a

<_end>

804809f:

<list>

80490ac: 0000000b ffffffff 0000001b 00000023

80490bc: ffffffffbd fffffffe4 00000007 ffffffff

80490cc: 0000002b ffffffff

επόμενη
εντολή

0804809d

program
counter

C S Z V

flags

3 < 10

0000001b

eax

0000001b

ecx

00000003

edi

branch if i == 10

```
<_start>
8048080: mov  eax,[80490ac]
8048085: mov  edi,0x1
```

```
<again>
804808a: mov  ecx,[edi*4+80490ac]
8048091: cmp  eax,ecx
8048093: jge  8048097
8048095: mov  eax,ecx
```

```
<skip>
8048097: add  edi,0x1
804809a: cmp  edi,0xa
804809d: jne  804808a
```

```
<_end>
804809f:
```

```
<list>
80490ac: 0000000b  ffffffff  0000001b  00000023
80490bc: ffffffffbd  fffffffe4  00000007  ffffffff
80490cc: 0000002b  ffffffff
```

επόμενη
εντολή

0804808a

program
counter

C S Z V

flags

0000001b

eax

0000001b

ecx

00000003

edi

branch if
Z flag == 0

new = list[i]

```
<_start>
8048080: mov  eax,[80490ac]
8048085: mov  edi,0x1
```

```
<again>
804808a: mov  ecx,[edi*4+80490ac]
8048091: cmp  eax,ecx
8048093: jge  8048097
8048095: mov  eax,ecx
```

```
<skip>
8048097: add  edi,0x1
804809a: cmp  edi,0xa
804809d: jne  804808a
```

```
<_end>
804809f:
```

```
<list>
80490ac: 0000000b  ffffffff  0000001b  00000023
80490bc: ffffffffbd  fffffffe4  00000007  ffffffff
80490cc: 0000002b  ffffffff
```

επόμενη εντολή
08048091 program counter

C S Z V flags

0000001b eax
00000023 ecx
00000003 edi

$3*4+80490ac = 80490b8$

00000023

max - new (compare)

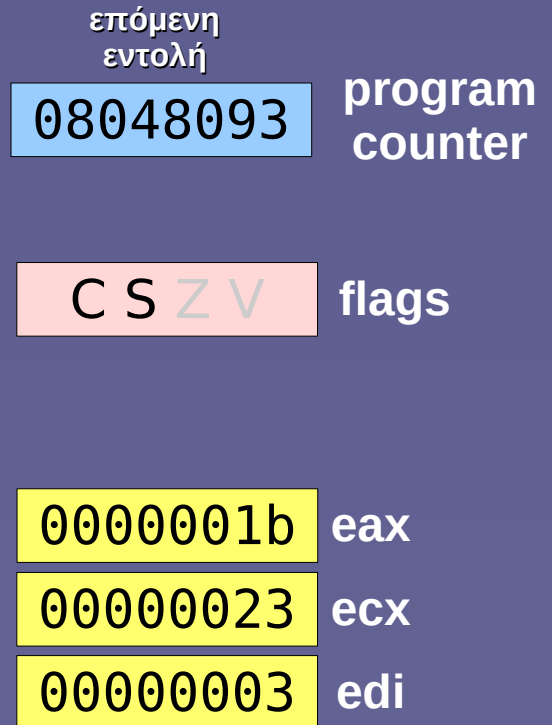
```
<_start>  
8048080: mov  eax,[80490ac]  
8048085: mov  edi,0x1
```

```
<again>  
804808a: mov  ecx,[edi*4+80490ac]  
8048091: cmp  eax,ecx  
8048093: jge  8048097  
8048095: mov  eax,ecx
```

```
<skip>  
8048097: add  edi,0x1  
804809a: cmp  edi,0xa  
804809d: jne  804808a
```

```
<_end>  
804809f:
```

```
<list>  
80490ac: 0000000b  ffffffff  0000001b  00000023  
80490bc: ffffffffbd  fffffffe4  00000007  ffffffff  
80490cc: 0000002b  ffffffff
```


branch if max \geq new

<_start>

8048080: mov eax,[80490ac]

8048085: mov edi,0x1

<again>

804808a: mov ecx,[edi*4+80490ac]

8048091: cmp eax,ecx

8048093: **jge 8048097**

8048095: mov eax,ecx

<skip>

8048097: add edi,0x1

804809a: cmp edi,0xa

804809d: jne 804808a

<_end>

804809f:

<list>

80490ac: 0000000b ffffffff 0000001b 00000023

80490bc: ffffffffbd fffffffe4 00000007 ffffffff

80490cc: 0000002b ffffffff

επόμενη
εντολή

08048095

program
counter

C S Z V

flags

branch if
S flag == V flag

0000001b

eax

00000023

ecx

00000003

edi

max = new

<_start>

8048080: mov eax,[80490ac]

8048085: mov edi,0x1

<again>

804808a: mov ecx,[edi*4+80490ac]

8048091: cmp eax,ecx

8048093: **jge 8048097**

8048095: **mov eax,ecx**

<skip>

8048097: add edi,0x1

804809a: cmp edi,0xa

804809d: jne 804808a

<_end>

804809f:

<list>

80490ac: 0000000b ffffffff 0000001b 00000023

80490bc: ffffffffbd fffffffe4 00000007 ffffffff

80490cc: 0000002b ffffffff

επόμενη
εντολή

08048097

program
counter

C S Z V

flags

00000023

eax

00000023

ecx

00000003

edi

$$i = i + 1$$

<_start>

8048080: mov eax,[80490ac]

8048085: mov edi,0x1

<again>

804808a: mov ecx,[edi*4+80490ac]

8048091: cmp eax,ecx

8048093: jge 8048097

8048095: mov eax,ecx

<skip>

8048097: add edi,0x1

804809a: cmp edi,0xa

804809d: jne 804808a

<_end>

804809f:

<list>

80490ac: 0000000b ffffffff 0000001b 00000023

80490bc: ffffffffbd fffffffe4 00000007 ffffffff

80490cc: 0000002b ffffffff

επόμενη
εντολή

0804809a

program
counter

C S Z V

flags

00000023

eax

00000023

ecx

00000004

edi

i - 10 (compare)

<_start>

8048080: mov eax,[80490ac]

8048085: mov edi,0x1

<again>

804808a: mov ecx,[edi*4+80490ac]

8048091: cmp eax,ecx

8048093: jge 8048097

8048095: mov eax,ecx

<skip>

8048097: add edi,0x1

804809a: cmp edi,0xa

804809d: jne 804808a

<_end>

804809f:

<list>

80490ac: 0000000b ffffffff 0000001b 00000023

80490bc: ffffffffbd fffffffe4 00000007 ffffffff

80490cc: 0000002b ffffffff

επόμενη
εντολή

0804809d

program
counter

C S Z V

flags

4 < 10

00000023

eax

00000023

ecx

00000004

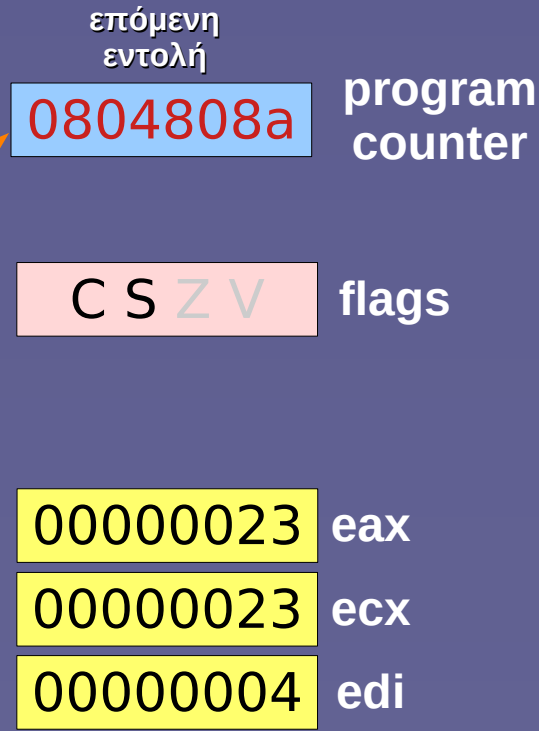
edi

branch if i == 10

```
<_start>
8048080: mov  eax,[80490ac]
8048085: mov  edi,0x1
<again>
804808a: mov  ecx,[edi*4+80490ac]
8048091: cmp  eax,ecx
8048093: jge  8048097
8048095: mov  eax,ecx
<skip>
8048097: add  edi,0x1
804809a: cmp  edi,0xa
804809d: jne  804808a
<_end>
804809f:

<list>
80490ac: 0000000b  ffffffff  0000001b  00000023
80490bc: ffffffff  fffffffe  00000007  ffffffff
80490cc: 0000002b  ffffffff
```

branch if
Z flag == 0

Στη συνέχεια...

- Η διαδικασία επαναλαμβάνεται μέχρι να ολοκληρωθούν οι συγκρίσεις έως και το τελευταίο στοιχείο του πίνακα ακεραίων (`list[9]`)
- Τα βήματα αυτά παραλείπονται, έστω ότι έχει τελειώσει και η σύγκριση με το `list[9]` στην επόμενη διαφάνεια

$$i = i + 1$$

<_start>

8048080: mov eax,[80490ac]

8048085: mov edi,0x1

<again>

804808a: mov ecx,[edi*4+80490ac]

8048091: cmp eax,ecx

8048093: jge 8048097

8048095: mov eax,ecx

<skip>

8048097: add edi,0x1

804809a: cmp edi,0xa

804809d: jne 804808a

<_end>

804809f:

<list>

80490ac: 0000000b ffffffff 0000001b 00000023

80490bc: ffffffffbd fffffffe4 00000007 ffffffff

80490cc: 0000002b ffffffff

επόμενη
εντολή

0804809a

program
counter

C S Z V

flags

0000002b

eax

ffffffff

ecx

0000000a

edi

i - 10 (compare)

<_start>

8048080: mov eax,[80490ac]

8048085: mov edi,0x1

<again>

804808a: mov ecx,[edi*4+80490ac]

8048091: cmp eax,ecx

8048093: jge 8048097

8048095: mov eax,ecx

<skip>

8048097: add edi,0x1

804809a: **cmp edi,0xa**

804809d: jne 804808a

<_end>

804809f:

<list>

80490ac: 0000000b ffffffff 0000001b 00000023

80490bc: ffffffffbd fffffffe4 00000007 ffffffff

80490cc: 0000002b ffffffff

επόμενη
εντολή

0804809d

program
counter

C S Z V

flags

10==10

0000002b

eax

00000023

ecx

0000000a

edi

branch if i == 10

<_start>

8048080: mov eax,[80490ac]

8048085: mov edi,0x1

<again>

804808a: mov ecx,[edi*4+80490ac]

8048091: cmp eax,ecx

8048093: jge 8048097

8048095: mov eax,ecx

<skip>

8048097: add edi,0x1

804809a: cmp edi,0xa

804809d: jne 804808a

<_end>

804809f:

<list>

80490ac: 0000000b ffffffff 0000001b 00000023

80490bc: ffffffffbd fffffffe4 00000007 ffffffff

80490cc: 0000002b ffffffff

επόμενη
εντολή

0804809f

program
counter

C S Z V

flags

0000002b

eax

ffffffff

ecx

0000000a

edi

branch if
Z flag == 0

Ολοκλήρωση επιλογής μεγίστου

- Η διαδικασία έχει ολοκληρωθεί
 - Ο μέγιστος ακέραιος (43 ή 0000002b δεκαεξαδικά) βρίσκεται στον καταχωρητή `eax`
- Ένα «κανονικό πρόγραμμα» στο σημείο αυτό θα συνέχιζε τη λειτουργία του
 - Π.χ. θα τύπωνε το αποτέλεσμα με την `printf()`
 - Θα έπρεπε όμως να γραφεί με διαφορετικό τρόπο για να μπορεί να καλέσει συναρτήσεις της βιβλιοθήκης `stdlib`